

Startnota

Ouderenbehoefteonderzoek

Onderwerp

Ouderenbehoefteonderzoek

Meerjarenplan

AC 000025 – het uitvoeren van een ouderenbehoefteonderzoek

Link met andere projecten of acties

AC 000036: netwerkaanpak tegen vereenzaming
AC 000037: mantelzorgers, gezinshulp en thuiszorg
AC 000039: geïntegreerd breed onthaal – het realiseren van een toegankelijke hulp- en dienstverlening

Sponsor (politiek)

Pascale Gielen

Afgelegd traject

17 november 2020: uiteenzetting rond vereenzaming en ouderenbehoefteonderzoek door Vrij Universiteit Brussel.
1 september 2022: uiteenzetting rond ouderenbehoefteonderzoek door VONAK 3 Thomas More Hogeschool.

Inhoud

Beschrijving as is

Het Vlaamse Parlement keurde op 21 april 2004 het decreet houdende 'de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen' goed. Via dit decreet wil men de participatie van ouderen aan het lokale beleid stimuleren, vandaar de naam 'het participatiedecreet'. Gemeenten op hun beurt worden gestimuleerd om een ouderenbeleidsplan op te stellen.

Steeds meer mensen bereiken een zeer hoge leeftijd. Elk jaar nog stijgt de levensverwachting. Deze vergrijzing van de bevolking brengt ook een aantal maatschappelijke uitdagingen met zich mee.

In een samenleving die snel evolueert, is een ouderenbehoefteonderzoek essentieel om noden tijdig te capteren.

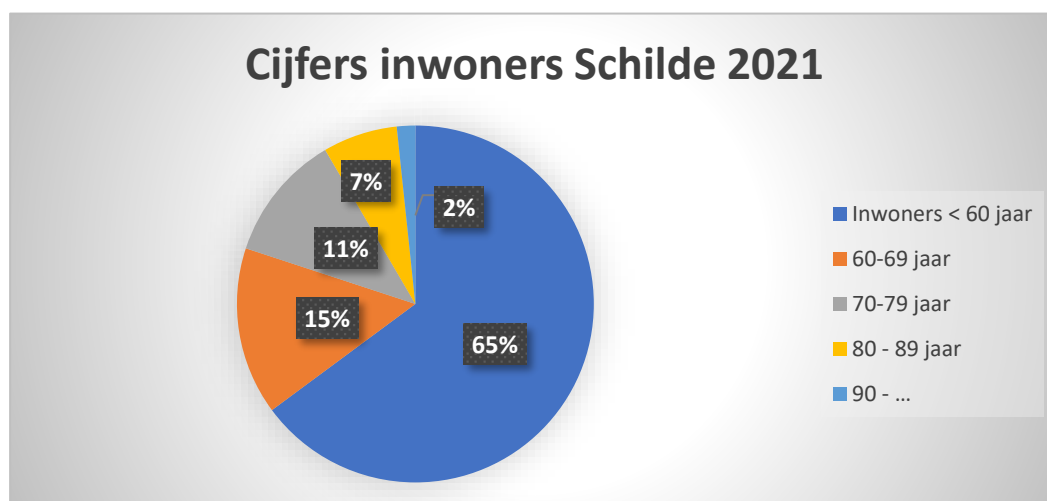
In 2016-2017 vond er in Schilde een ouderenbehoefteonderzoek plaats in samenwerking met B-post, het B-close project. De bedoeling hiervan was enerzijds de OCMW dienstverlening nog meer kenbaar te maken en anderzijds ongekende noden te ontdekken en desgewenste hulp te organiseren. Er werd een bevraging georganiseerd bij de 85-plussers die niet in een residentiële omgeving verblijven.

Resultaat:

- 409 bejaarden kregen een brief, 37 daarvan lieten weten niet te willen deelnemen.
- 43 van de bevragede personen wensten achteraf bijkomende informatie rond de thuiszorgdiensten

Cijfers inwoners Schilde:

Volgens de officiële bevolkingscijfers telt Schilde 20.031 inwoners op 31 december 2021. 35% van de Schildense bevolking is een 60 plusser.

	60-69		70-79		80-89		90-...	
	M	V	M	V	M	V	M	V
Gehuwd	1112	1059	898	786	456	344	59	23
Ongehuwd	144	105	38	42	28	19	8	11
Uit de echt gescheiden	239	256	118	136	30	44	5	3
Weduw(e)naar	33	95	64	225	112	321	53	173
Totaal	1528	1515	1118	1189	626	728	125	210

Visie

Het doel van een ouderenbehoefteonderzoek is om de leefsituatie en behoeften van thuiswonende ouderen op lokaal niveau in kaart te brengen. De resultaten van het onderzoek staan in functie van de ondersteuning van een lokaal ouderenbeleid. Lokaal bestuur Schilde wil in kaart brengen waar de behoeften liggen van de 60 plusser door middel van een ouderenbehoefteonderzoek te voeren.

Het ouderenbehoefteonderzoek heeft een aantal centrale doelstellingen:

1. Leefsituatie en de levenskwaliteit bij de thuiswonende ouderen in kaart te brengen.
2. Ouderen actief betrekken bij de planning, ontwikkeling en uitvoering van het onderzoeksproject, alsook bij lokale beleidsontwikkeling op basis van de onderzoeksresultaten.
3. Het vaststellen van trends, evoluties in gemeente, door het ouderen behoefteonderzoek op regelmatige basis uit te voeren. Op die manier krijgen gemeente een zicht op de verschuivingen die zich binnen de gemeente voordoen.

Te bereiken resultaat

Door het voeren van een ouderenbehoefteonderzoek wil Schilde in kaart brengen waar de noden en behoeften liggen voor de ouderen in de gemeente. Er werd gekozen voor 60 plussers omdat zij de ouderen van de toekomst zullen zijn, wat zijn hun noden.

Zicht krijgen op verschillende facetten:

Thema 1: woonsituatie en buurt

- Huisvesting: woonbehoefte, woningalternatieven, aangepast wonen, zelfstandig wonen,...
- Buurt: ontspanningsmogelijkheden, mobiliteitsvoorzieningen,...
- Lokale economie: welke aanbod op gebied van lokale economie moet er nog uitgebreid worden?

Thema 2: gezondheid, zorg en hulpverlening

- Gezondheid, zorg en hulpverlening: nood aan hulp, gezinszorg, poetshulp, boodschappendienst, hulp bij publiek/privé vervoer, klusjesdienst, warme maaltijden, dienstencentrum, seniorenrestaurant;

Thema 3: welbevinden

- Welzijn: veiligheidsgevoel, eenzaamheidsgevoel, kwetsbaarheidsgevoel, depressieve neigingen, persoonlijk ouderdomsbeeld,...

Thema 4: maatschappelijke participatie

- Mobiliteit: begaanbaarheid en de kwaliteit van de voetpaden, aanbod van het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, onveiligheidsgevoel in het verkeer, ...
- Vrijtijdsbesteding: ontspanningsactiviteiten, intellectueel georiënteerde activiteiten, verenigingsleven, ...
- Maatschappelijke bijdrage van ouderen: opvang van kleinkinderen, vrijwilligerswerk, ...
- Informatie en digitalisering: informatie, ...

- Tevredenheid over de gemeentelijke dienstverlening: OCMW diensten, gemeentelijke diensten, dienstencentrum, de politie, cultuurbeleid, sport en recreatie voor ouderen, groeninfrastuctuur, afvalverwerking;
- Toekomstvisie: wat zijn de behoefte en noden naar de toekomst toe.

Na het ouderenbehoefteonderzoek zal er een actieplan opgesteld worden en zal er gekeken worden waar er linken gelegd kunnen worden met andere acties. Elke actie zal na verloop van tijd te geëvalueerd worden. Een grootschalige bevraging om de +/- 5 jaar is aangewezen.

Indicatoren om te meten of het resultaat bereikt is

Het resultaat van het ouderenbehoefteonderzoek is geslaagd als we een antwoord hebben op onderstaande vragen:

Thema 1: woonsituatie en buurt

- Zijn de alternatieve woonvormen (bv kangoeroe wonen, zorgunit,..) voldoende gekend binnen de inwoners?
- Moet er meer hulp geboden worden in het begeleiden om uw woning aan te passen in het kader van levenslang thuis wonen?

Thema 2: gezondheid, zorg en hulpverlening

- Is er meer nood naar toegankelijke dienstverlening om zolang mogelijk thuis te wonen?
- Is meer nood naar ondersteuning van mantelzorgers?
- Is er nood aan een dagopvang voor ouderen?

Thema 3: welbevinden

- Ondervinden de inwoners sociale problematieken of sociaal isolement?

Thema 4: maatschappelijke participatie

- Hebben de bewoners voldoende mogelijkheden om zich binnen en buiten de gemeente te verplaatsen?
- Liggen er voldoende en kwalitatief goede voet- en fietspaden?
- Is het vrijetijdsaanbod binnen gemeente voldoende gekend bij de inwoners?
- Zijn de verschillende initiatieven voldoende toegankelijk voor de bewoners?
- Zijn er voldoende ontspanningsmogelijkheden binnen de gemeente?
- Is het lokaal dienstencentrum bij iedereen gekend? Vinden de inwoners de weg naar het dienstencentrum?
- Is er meer nood aan ondersteuning op gebied van digitaliseren?
- Is het aanbod om vrijwilligerswerk te doen binnen de gemeente gekend bij iedereen?
- Zijn ouderen actief betrokken bij het verenigingsleven?

Te vervullen randvoorwaarden

- Doelgroep dient bepaald te worden, vanaf welke leeftijd zal het onderzoek uitgevoerd worden? Voorstel is om de 60 plussers te bevragen.
- Vragenlijst moet opgesteld worden, waar leggen we de focus, wat willen we in kaart brengen?
- Indien nodig extra budget voorzien in de aanpassing meerjarenplan om eerste acties voortkomend uit het onderzoek op te zetten.
- Kunnen jobstudenten/stagiairs mee ingezet worden voor de bevraging indien er te weinig vrijwilligers aanwezig zijn?

Proces

Stakeholders/doelgroep

Partijen die betrokken moeten worden:

- Seniorenraad
- Dienst vrijetijd- en welzijnszaken
- Afdeling sociale zaken
- Alle 60 plussers van de gemeente Schilde
- Vrijwilligers
- Dienst communicatie
- Bevoegde schepen

Aandachtspunten voor participatie

- Inwoners informeren over het ouderenbehoefteonderzoek, dit via de communicatiekanalen van de gemeente, alsook de zorgvertrekkers binnen de gemeenten (via ELZ Voorkempen).
- Seniorenraad betrekken.
- Poetsmedewerkers en gezinshelpsters van de dienst thuiszorg mee betrekken.

Financiële neerslag

Raming

10.000 euro is voorzien om het ouderen behoefteonderzoek extern te laten uitvoeren.
10.000 euro wordt er extra gevraagd tijdens de APMJ 2022 voor het onderzoek.

We kregen twee prijsindicaties mee:

VUB: richtprijzen 15 000 EUR voor het ouderenbehoefteonderzoek en 30 000 euro voor de dataverwerking. Er kan altijd een offerte op maat gemaakt worden afhankelijk van de verwachtingen.

VONK 3 Thomas More: richtprijs 17 090 EUR alles inclusief.

Subsidiemogelijkheden

Momenteel zijn er geen subsidiemogelijkheden maar we houden deze in het oog via de subsidiemanager.

Personeelsinzet

Externe expertise:

Twee partijen die ervaringen hebben met het uitvoeren van een ouderenbehoefteonderzoek:

- Professor, werkzaam aan de vrije universiteit van Brussel
- Vonk 3 van Thomas More Hogeschool Geel

Interne diensten:

- Collega's van afdeling vrijetijd -en welzijnszaken
- Collega's van afdeling sociale zaken
- Vrijwilligers
- Dienst communicatie

Timing

TO DO	Timing
Startnota bespreken met bevoegde schepen	3 maart 2022 & 8 augustus 2022
Startnota managementteam	22 september 2022
Startnota vast bureau	24 oktober 2022
Raadcommissie	7 november 2022
Offertes opvragen om ouderenbehoefteonderzoek uit te voeren	Augustus - oktober 2022
Aanstelling externe partner voor ouderenbehoefteonderzoek vast bureau	November - december 2022
Uitvoeren ouderen behoefteonderzoek + communicatie op Schilde Schittert en de gemeentelijke kanalen	Januari 2023 – juni 2023
Terugkoppeling resultaten managementteam	September 2023
Terugkoppeling resultaten vast bureau	September 2023
Terugkoppeling resultaten raad voor maatschappelijk welzijn	September 2023
Ouderenbehoefteplan opstellen + bijhorende acties	Oktober - december 2023
Communicatie	Op verschillende momenten <ul style="list-style-type: none"> - Opstart: december 2022 - Resultaten: oktober 2023

Sociale toets

Voldoende aandacht dient uit te gaan naar alle inwoners, ook het bereiken van kwetsbare doelgroepen. Hiervoor zal gewerkt worden via de collega's van de sociale dienst, de thuiszorgdiensten, seniorenverenigingen,...

Privacy toets

Aandacht voor privacy- en GDPR-regels tijdens het afnemen van het ouderenbehoefteonderzoek en de verwerking van de data. Correct omgaan met persoonsgegevens die in het kader van het ouderenbehoefteonderzoek ontvangen worden.

Input pop-up

Netwerkaanpak tegen vereenzaaming en ouderenbehoefteonderzoek

- Voorzie in een echt dienstencentrum/inloophuis: voordelig en gezellig samen eten, samen met anderen afspreken (zie Gasthuis Wijnegem).
- Onze gemeente zou best een seniorenhuis kunnen gebruiken. Een plek waar senioren 'praatcafé' kunnen houden.
- Een seniorenhuis zou zeer goed zijn. Gelegen aan de Turnhoutsebaan of bijvoorbeeld in de Pastorij van 's-Gravenwezel.
- De zaal achter Schildebergen kerk is vuil. Dit is een ontspanningsmogelijkheid van de bejaarden. Elke maand zitten wij in een vuile zaal. Geen prettige locatie om te ontspannen en te eten.
- Ontbijt, lentefeest ... eventueel koppelen aan een film.
- Broodje film zoals in Wijnegem: één keer per maand om 11 uur een bepaalde film vertonen, daarna gezellig napraten met een broodje en een kopje koffie of thee.
- Vermeld een indicatie van de gemiddelde leeftijd (vb. 65-75 / 75-85 / 85-95).
- Nieuwe uitdagingen voorzien voor jonggepensioneerden en +55-activiteiten: nieuwe sport, veilig computeren, bankzaken ...

Input raadscommissie

- De meningen zijn verdeeld over de startleeftijd voor het ouderenbehoefteonderzoek, 60 pluser bevragen of vanaf 65 plus? Is de groep vanaf 60 plus niet te groot en zal dit geen vertekend beeld geven? Er zijn meer voorstanders om vanaf 65 plus te ondervragen.
- Voorstel wordt gedaan om aan de seniorenraad hun mening te vragen rond de leeftijd.
- Belangrijk is om een ook de financiële situatie van de mensen mee op te nemen in de vragen, zodat er een zicht is op welke noden er heerst binnen welke inkomstencategorie.
- Volgende zaken zullen voorgelegd worden aan het onderzoeksbureau: is er een mogelijkheid om de mensen te laten spinnen om de vragenlijst aan te passen naar de persoon die het invult? Zijn er mensen die vrijwillig de vragenlijst kunnen invullen ook al kregen ze er geen in de bus?